

Munsterinkankaan tuulivoimahanke

Liite 11: Munsterinkankaan yhteysviranomaisen perustellun päätelmän keskeiset pääkohdat sekä niiden huomioon ottaminen jatkosuunnittelussa.

Kooste

Sisällysluettelo

1. Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu	2
2. Vaikutukset	2
3. Yhteysviranomaisen yksityiskohtaisia huomioita arviointiselostuksesta.....	3
4. Hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavaa.....	9

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

1. Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<ul style="list-style-type: none">Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa. Selostus on laadittu aiemmin nähtävillä ollut arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto on huomioiden. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointien suorittamiseen	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi.

2. Vaikutukset

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<ul style="list-style-type: none">Hankkeella voidaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Vaikutukset nousevat merkittäviksi hankealueen laajuudesta johtuen. Hankkeen toteutuessa pääosin metsätalouksikäytössä olevan hankealueen maankäyttö muuttuu pysyvästi tai pysyväisluonteisesti teollisempaan suuntaan. Vaikutusten merkittävyyttä lisää se, että sijainnista johtuen hanke vaikuttaa maankäyttöön kahden kunnan alueella. Lisäksi hankkeen toteutuminen edellyttää maakuntakaavan muuttamista eli käytännössä Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 (2. vaihe) päivityksen lainvoimaisuutta	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi. Kohta koskien Pohjois-Savon maakaaavan 2040 2. vaiheen päivityksen lainvoimaisuudesta on tunnistettu suunnittelussa.
<ul style="list-style-type: none">Voimaloiden lukumäärästä ja suunnittelussa korkeudesta johtuen hankkeella voidaan arvioida olevan todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia maisemaan. Kaavoitusvaiheessa on mahdollista vielä tarkastella, onko hankkeen maisemallisia vaikutuksia tarpeellista vähentää voimaloiden lukumäärää vähentämällä ja/tai niiden enimmäiskorkeutta rajoittamalla.	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi. Voimaloiden sijoittelua on tarkistettu kaavaehdotusvaiheeseen, mutta voimalamäärä ja enimmäiskorkeus on pidetty ennallaan. Arviointien perusteella hankkeesta aiheutuvat maisemavaikutukset eivät ole merkittävyydeltään tai laadultaan sellaisia, että hankkeen kokoa tai voimaloiden kokonaiskorkeutta olisi tarpeen pienentää. Maisemavaikutusten arviointia on päivitetty tältä osin kaavaselostukseen.
<ul style="list-style-type: none">Edellä mainittujen lisäksi huomionarvoista on, että arviointiselostuksen mukaan joillakin melumallinnuksen havaintopisteillä meluarvot ovat lähellä 40 dB:n rajaa. Hankkeen jatkosuunnittelussa ja kaavoituksessa tulee huomioida myös ne kohteet, joissa selvitysten perusteella ollaan	<ul style="list-style-type: none">Melun tai välkkeen ohje- ja suositusarvot eivät ylity. Melutasot jäävät alle 40 dB:n. YVA-selostuksen laatimisen aikaan yhden lomarakennuksen kohdalla melun

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p>lähellä ko. arvojen ylittymistä. Vastaavaa suunnittelulähtökohtaa tulee noudattaa myös välkkeen osalta, vaikkei ko. vaikutukselle olekaan laissa säädettyjä raja- tai ohjearvoja.</p>	<p>ohjearvot ylittyivät, mutta sittemmin kyseisen lomarakennuksen käyttötarkoitus on muutettu. Välkkeen suositusarvot eivät ylity minäkään asuin- tai lomarakennuksen kohdalla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Tulevassa kaavoituksessa kuten myös rakennuslupia myönnettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota myös mahdollisiin onnettomuus- ja poikkeustilanteisiin varautumiseen. Kaavaselostuksesta sekä rakennuslupahakemuksista tulee pyytää lausunnot myös pelastusviranomaiselta. 	<ul style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi. OAS:sta on saatu pelastusviranomaisen lausunto. Kaava-aineistosta pyydetään lausunto kaavaehdotusvaiheessa.
<ul style="list-style-type: none"> Hankkeella voidaan arvioida olevan kohtalaisia vaikutuksia luontoon jo hankkeen laajuudesta johtuen. Jatkosuunnittelussa on riittävin selvityksin ja tarpeen vaatiessa hankesuunnitelmaa muokkaamalla varmistettava mm. siitä, että hankkeesta ei aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia alueen pesimälinnustolle, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeille tai uhanalaisille ja/tai rauhoitetuille kasvilajeille tai luontotyypeille, kuten vesiluonto, lähteet purot ja norot. 	<ul style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi. Hankkeeseen on laadittu YVA-menettelyn aikana riittävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit. Esiin tulleet luontoarvot on huomioitu hankesuunnitelmissa eikä arvioinneissa ei ole todettu merkittäviä kielteisiä vaikutuksia, alueen pesimälinnustolle, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeille tai uhanalaisille ja/tai rauhoitetuille kasvilajeille tai luontotyypeille. Edelleen hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan hankealueen luontoarvot ja huomionarvoinen lajisto.
<ul style="list-style-type: none"> Yhteysviranomaisen arvioi Munterinkankaan tuulivoimahankkeen vaikutukset rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta valtaosin vähäisiksi. Näkymäanalyysissä on tunnistettu hankkeen mahdollisella vaikutusalueella sijaitsevat kulttuuriperintökohteet. Hankealueella ei sijaitse arvokkaita maisema-alueita, eikä hankealueella ole arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön alueita tai kohteita. 	<ul style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi.

3. Yhteysviranomaisen yksityiskohtaisia huomioita arviointiselostuksesta

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p><u>Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja asutukseen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Tuulivoimaloiden rakennusalueilla hanke vaikuttaa suoraan maankäyttöön muuttamalla maa- ja metsätalousaluetta ja turvetuotantoaluetta rakennetuksi alueeksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi Merkitään tiedoksi. Kohta koskien Pohjois-Savon maakaavan 2040 2. vaiheen päivityksen

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p>Vaikutukset kohdistuvat osin myös metsätalousalueille ja kosteikoille tyypilliseen virkistyskäyttöön.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuulivoimapuiston toteuttaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavan laatimista. Hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 ovat ristiriidassa voimassa olevan maakuntakaavan kanssa. Muntterinkankaan hankealue on Pohjois- Savon maakuntakaavan 2040 toisen vaiheen molemmissa luonnoksissa osoitettu suurimmaksi osaksi tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Kaavaluonnosvaihtoehto VE1:ssä hankealueelle on osoitettu viherverkoston alue, joka sijoittuu myös tuulivoimapotentialisen alueen sisälle. Hankevaihtoehtojen toteuttaminen edellyttää Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 toisen vaiheen lainvoimaisuutta. • Yhteysviranomaisen katsoo, että Keiteleen ja Pielaveden kuntien alueella voimassa olevat yleis- tai asemakaavat sijoittuvat sen verran etäälle tuulivoimaloista, että hankkeella ei ole suoria maankäytöllisiä vaikutuksia kaavoihin eivätkä suunnitellut voimalat estä kaavojen toteutumista. Yhteysviranomaisen katsoo, myös että arviointiselostuksessa esitetty arvio siitä, että hankealueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei kohdistu sellaisia yhdyskuntarakenteen tai maankäytön kehittämistarpeita, jotka eivät olisi sovitettavissa yhteen tuulivoimarakentamisen kanssa, on oikea. • Vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan huomioitava se, kaikissa vaihtoehtoisissa tuulivoimapuiston aiheuttama maankäytön muutos olisi merkittävä nykyiseen maankäyttöön verrattuna. • Arviointiselostuksessa on käsitelty varsin monipuolisesti ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia, ottaen huomioon sekä sosiaaliset että terveysvaikutukset. Asukaskyselyn tulokset nostetaan hyvin selostuksessa esiin. Selostuksessa kuvataan hyvin myös, miten annetut muistutukset, mielipiteet ja sidosryhmäkommentit ym. on huomioitu. Huomioitavaa on kuitenkin se, että YVA-vaiheen osallistumisaktiivisuus ei tässä hankkeessa näy muodostuneen erityisen korkeaksi. Tulevassa kaavoitusvaiheessa ja hankesuunnitelman konkretisoiduttua onkin syytä kiinnittää erityistä huomiota kaavavaiheen osallistumisjärjestelyihin. 	<p>lainvoimaisuudesta on tunnistettu suunnittelussa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Merkitään tiedoksi. • Merkitään tiedoksi. • Merkitään tiedoksi. Kaavaluonnoksesta ja YVA-selostusvaiheessa on pidetty yleisötilaisuudet Pielavedellä ja Keiteleellä. Kaavan ehdotusvaiheessa järjestetään edelleen yleisötilaisuudet kummassakin kunnassa.
<p><u>Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteysviranomaisen arvioi Muntterinkankaan tuulivoimamahankkeen vaikutukset rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta valtaosin vähäisiksi. Etenkin Uuraven piha-alueen kulttuurihistorialliset arvot eivät merkittävästi 	<ul style="list-style-type: none"> • Merkitään tiedoksi. • Havainnekuvia ja näkemäalueanalyysiä on täydennetty Levän kulttuurimaiseman osalta.

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p>heikentyisi vaihtoehtojen toteutumisen myötä. Laukkalan alueella taas taajamamainen ympäristö kestää kohtalaisen hyvin maiseman muutoksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> Levän kulttuurimaisemaa ei näkymäalueanalyysin havainnekuissa ole kuitenkaan esitetty. Levän kulttuurimaisemaan tuulivoimaloiden vaikutus on ilmeinen ja se voi heikentää kulttuurimaiseman luonnetta. Näkymäalueanalyysiä voisi täydentää Levän kulttuurimaiseman havainnekuvilla, jotta hankkeen mahdollista heikentävää vaikutusta voidaan paremmin arvioida. <p>Levän kulttuurimaiseman puuttuminen havainnekuvista jättää epävarmuuden hankkeen vaikutuksista ko. maisemaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen kaavoituksen ja jatkosuunnittelun yhteydessä tulee näkemäanalyysiä täydentää Levän kulttuurimaiseman havainnekuvilla.</p> 	<p>Havainnekuvat ja näkemäalueanalyysi ovat kaavaselostuksen liitteenä.</p>
<p><u>Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön</u></p> <ul style="list-style-type: none"> YVA-selostuksessa arkeologinen kulttuuriperintö on tuotu esille ja hankkeen eri vaiheiden vaikutuksia siihen on arvioitu hyvin. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta YVA-selostuksen selkeyttä heikentää se, miten kiinteät muinaisjäännökset (muinaisjäännökset) ja muut kulttuuriperintökohteet sekoitetaan toisiinsa. <p>Muntterinkankaan tuulivoimanpuiston hankealueella sekä suunnitellulla uudella sähkösiirtoreitillä tehtiin arkeologinen inventointi lokakuussa 2022 Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelun toimesta. Inventoinnissa tarkastettiin alueelta jo tunnetut kaksi muuksi kulttuuriperintökohteeksi luettavaa kohdetta sekä kartoitettiin neljä uutta kohdetta, jotka myös arvioitiin muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Yhteysviranomaisen tiedossa on, että vastuumuseo on käynyt läpi inventointiraportin ja arvioinut sen riittävyden ja vienyt inventoinnissa havaitut kohteet muinaisjäännösrekisteriin.</p> <ul style="list-style-type: none"> YVA-selostuksesta käy selville, että YVA-ohjelman sekä tehdyn arkeologisen inventoinnin jälkeen, hankealueelta lähtevän sähkösiirtoreitin linjausta on muutettu. Selostuksessa nostetaan jo esille täydennysinventoinnin tarve muuttuneen sähkösiirtoreitin osalta, mikä on hyvä asia. Vastuumuseo on lausunnossaan todennut, että muuttuneella reitillä tulee toteuttaa arkeologinen inventointi. Täydennysinventoinnin raportti tulee lähettää vastuumuseolla arvioitavaksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavaselostusta on tarkistettu arkeologisen kulttuuriperinnön terministön osalta. Voimalapaikkoja on tarkistettu kaavan ehdotusvaiheeseen. Arkeologisessa inventoinnissa on tarkasteltu potentiaaliset kohteet hankealueella ja sähkösiirtolinjauksen vaikutusalueelta (<100 m linjasta). Vastuumuseolle on lähetetty uusien voimalapaikkojen sijainti ja inventoitujen alueiden likimääräinen sijainti. Täydennysinventointia ei pidetä tarpeellisena, koska potentiaaliset kohteet on hankealueelta jo kartoitettu.
<p><u>Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi.

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<ul style="list-style-type: none">Hankealueelle ei sijoitu erityisiä geologisia arvoja, lukuun ottamatta kahta mahdollista muinaisranta, ja toiminnasta aiheutuu vain vähäistä haittaa maa- ja kallioperälle. Osin turveperäisistä maalajeista johtuen alueen rakentaminen voi vaatia paikoin huomattavia massanvaihtoja ja täyttöjä. Vaikutukset pintavesiin ilmenevät ainoastaan hankkeen rakentamisaikana voimalapaikkojen ja tiestön rakentamisen kautta syntyvänä kiintoainekuormituksena alueen ojaverkostoon ja alapuolisiin vesistöihin. Hankealue ei sijoitu pohjavesialueelle tai vaikuta alueelliseen vedenhankintaan. Suuremmasta voimalamäärästä ja rakennettavien huoltoteiden määrästä johtuen vaihtoehdon VE1 vaikutukset ovat hieman suurempia, kuin vaihtoehdon VE2.	
<p><u>Vaikutukset ilmastoon</u></p> <ul style="list-style-type: none">Arviointiselostuksessa hankkeen merkittäviksi ilmastovaikutusten lähteiksi on tunnistettu tarvittavien rakenteiden materiaalien ja osien valmistus, rakentamisen energiankäyttö, maankäytön muutoksen vaikutukset puuston ja maaperän hiilensidontaan ja käytöstä poistovaihe. Suurin osa tuulivoimaloiden hiilijalanjäljestä syntyy elinkaaren alussa materiaalien ja osien valmistusvaiheessa. Vaihtoehdon VE1 myönteisten vaikutusten määrä on hieman suurempi kuin vaihtoehdoissa VE2, koska suuremmalla voimalamäärällä voidaan tuottaa enemmän tuulivoimaa. Samalla vaihtoehdon VE1 isompi tuulivoimalamäärä merkitsee vaihtoehdon VE2 suurempia materiaalien ja komponenttien valmistuksen elinkaarivaiheessa aiheuttavia ilmastovaikutuksia. Vaihtoehtojen VE1 ja VE2 sähkönsiirron ilmastovaikutukset ovat yhtä suuret, koska vaihtoehdoissa käytettäisiin samaa siirtoyhteyttä. Ilmastovaikutusten arviointi on tehty kattavasti ja arvioinnissa käytetyt lähteet mainittu hyvin. Arvioinnissa on huomioitu hyvin kansalliset ja alueelliset ilmastotavoitteet sekä hankkeen vaihtoehtojen vaikutukset niiden saavuttamiseen. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu ilmastomuutokseen sopeutuminen ja toimenpiteet negatiivisten ilmastovaikutusten vähentämiseksi. Yhteysviranomaisen pitää arviointiselostuksessa esitettyä arvioita hankkeen ilmastovaikutuksista riittävinä.	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi.
<p><u>Vaikutukset luonnonympäristöön</u></p> <ul style="list-style-type: none">Ympäristövaikutusten arviointi on luontovaikutusten osalta tehty kattavasti ja perusteellisesti. Myös käytetyt menetelmät vastaavat hyvin tarvetta ja selvitykset on	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi.Puron osalta merkitään tiedoksi ja huomioitavaksi rakennusvaiheessa.

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p>tehty oikeana ajankohtana. Voimaloiden tarkemmalla sijoittelulla on voitu vaikuttaa positiivisesti luontoasioihin, verrattuna aikaisempiin sijoituspaikkasuunnitelmiin. Vaikutukset ei kokonaisuutena yllä merkittävälle tasolle.</p> <ul style="list-style-type: none">Voimalinjan arvokkaaksi kuvattu puro tulee ylittää rakennusvaiheessa siltaratkaisulla tai maan ollessa jäässä sekä ottaa huomioon mahdolliset vesilain reunaehdot. Vesitalouteen vaikuttavat koneurat on syytä tasoitella, kuten selostuksessa esitetäänkin.Lähelle liito-oravakohdetta sijoittuva voimalatie tulee sijoittaa siten, että se ei vaikuta lainkaan liito-oravaesiintymään, koska vaihtoehtoja tielle on tarjolla. Hankkeen tiivistelmässä on syytä nostaa esiin selostuksessa kerrotut muutamat huomionarvoiset lintulajit kuten riekko, hömötiainen sekä päivä- ja yöpetolinnut. Selostuksen liitteessä 5 kuvattuja lukuisia luontokohteita ei ole numeroitu mihinkään karttaan, mikä tulee korjata. Niissä on myös suojelunarvoisia kohteita kuten lettoja, korpia ja pienvesiä, joiden suojelutarpeen selvittämiseen tulee varautua yleiskaavavaiheessa	<ul style="list-style-type: none">Liito-oravan elinalue (Kämppäkangas) huomioidaan jatkosuunnittelussa. Tarvittaessa huoltotien sijoittuminen tarkastetaan maastossa. Luontokohteiden numerointi liitetty luontoselvityksen liitekarttaan. Arvokohteet esitetään numeroituna kaavaselostuksessa.
<p>Melu- ja välkevaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none">Melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on tehty erilaisilla voimalatyypeillä. Melu- ja välkemallinnusten mukaan vaihtoehtoissa VE 1 ja VE 2 ei Pielaveden kunnan puolella olevilla tutkimuspisteillä esiinny yli 40 dB:n melun ylityksiä, mutta Keiteleen kunnan puolella olevalla yhdellä tutkimuspisteellä molemmat ylittyvät. Korkeimmillaan melutasot ovat Pielaveden kunnan puolella VE1:ssä laskentapisteissä C, L, O, Q ja R (38,3 dB, 37,4 dB, 37,3 dB, 37,9 dB ja 37,3 dB), myös VE2:ssa melutasot ovat kyseisillä pisteillä lähes samaa luokkaa.Yhteysviranomaisen katsoo, että meluvaikutusten vähentämiseen on kiinnitettävä huomiota jatkosuunnittelussa. Mikäli toteutukseen valittava voimalamalli on erilainen kuin melumallinnuksissa käytetty voimalamalli, on YVA-vaiheen melumallinnuksia tarvittaessa päivitettävä kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa siten, että selvitysten pohjalta voidaan riittävän luotettavasti varmistua siitä, ettei raja- tai ohjearvojen ylityksiä tapahdu. Erytystä huomiota on myös niihin kohteisiin, joissa ollaan lähellä em. arvojen ylittymistä. Jatkosuunnittelussa on syytä huomioida mahdollisuuksien mukaan myös muiden hankkeiden yhteismeluvaikutuksia. Alle 20 km etäisyydelle sijoittuu neljä suunnitteilla olevaa tuulivoimavoimahanketta,	<ul style="list-style-type: none">Merkitään tiedoksi. Melu- ja välkemallinnuksia on päivitetty kaavaehdotusvaiheeseen muuttuneiden voimalasijaintien mukaisesti. Uudessa sijoittelussa on edelleen käytetty samaa periaatetta, että melun tai välkkeen ohje- ja suositusarvot eivät ylitä. YVA-selostuksen laatimisen aikaan yhden lomarakennuksen kohdalla melun ohjearvot ylittyivät, mutta sittemmin kyseisen lomarakennuksen käyttötarkoitus on muutettu.Merkitään tiedoksi ja huomioitavaksi jatkosuunnittelussa.Merkitään tiedoksi.

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<p>joista lähin noin 9 km etäisyydelle Munterinkankaan hankealueesta.</p> <p>Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että melumallinnustarkastelu perustuu ympäristöministeriön ohjeen (2/2014) mukaisesti melupäästön ylärajatarkasteluun. Yhteysviranomainen muistuttaa, että mikäli voimaloiden melu tai välke aiheuttaa naapurussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla.</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhteysviranomainen katsoo, että välkevaikutusten mallinnus ja arviointi on tehty asianmukaisia menetelmiä ja ohjeita käyttäen. Suomenlainsäädännössä ei ole määritetty sitovia ohje- tai raja-arvoja tuulivoimaloiden aiheuttamalle välkkeelle. Mikäli tuulivoimaloiden todetaan aiheuttavan välkettä yli sallitun rajan, tulisi hankealueella välkevaikutuksien vähentämiseksi tiettyjen voimaloiden toimintaa rajoittaa. Rajoitustoimet tulee kohdistaa voimaloihin, joilla on suurin vaikutus välkealueen ympäristön asuinrakennusten välkemäärään.	
<p>Liikennevaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none">• Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvuissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikenne-merkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen maanteiden hoidon projektipäällikköön. Myös liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.• Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta on laadittu selvitys ”Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta”. Selvitys valmistui alkuvuonna 2023. Selvityksessä tuulivoimahankkeen liikenteelliset vaikutukset esitetään arvioitavan nykyistä yksityiskohtaisemmin saavutettavuusselvityksen avulla YVA-menettelyn yhteydessä.	<ul style="list-style-type: none">• Merkitään lausuntokohdat tiedoksi ja huomioitavaksi jatkosuunnittelussa.

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<ul style="list-style-type: none">• Tuulivoimahankkeen saavutettavuusselvityksen laatiminen helpottaa tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana reittiselvityksen laatimista. Reittiselvitys on saavutettavuusselvitystä tarkempi tuulivoima-alueen rakentamisen pääkomponenttien kuljetusreittisuunnitelma, jossa määritetään potentiaalisin kuljetusreitti sekä ratkaisut reitille kohdistuviin muutostoihin.	

4. Hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavaa

Yhteysviranomaisen lausunto	Lausunnon huomioon ottaminen
<ul style="list-style-type: none">• Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupasian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulu- nut pitkä aika.• Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteutamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien ja mahdollisten 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä ja mahdolliset 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon. Lupalaissa on lisäksi tarkemmat säännökset arvioinnin huomioon ottamisesta.	<ul style="list-style-type: none">• Merkitään lausuntokohtatiedoksi ja huomioitavaksi jatkosuunnittelussa.